

Amcan Llesiant 5

Dechrau'n Dda/Byw'n Dda - Trechu tlodi drwy wneud popeth o fewn ein gallu i'w atal, gan helpu pobl i gael gwaith a gwella bywydau'r rheiny sy'n byw mewn tlodi

650 yn fwy o aelwydydd yn byw mewn tlodi (lan o 35% i 35.5%)

Diffiniad Llywodraeth Cymru o dlodi yw pan fo "incwm yr aelwyd yn llai na 60% o incwm canolrifol Prydain". Mae hyn yn golygu aelwyd lle mae'r incwm yn llai na £18,868 y flwyddyn (h.y. 60% o £31,446).

Felly, gellir diffinio bod 35.5% yn byw mewn tlodi yn Sir Gaerfyrddin, sydd yn uwch na chyfartaledd Cymru o 33.6% ac wedi symud o'r 8^{fed} safle i'r 13^{eg} safle gwaethaf yng Nghymru.

Ffigurau Incwm Aelwydydd Fynhonnell: CACI's 'PayCheck' data

Aelwydydd sy'n Byw mewn Tlodi	2014		2015		2016		2017		2018	
	Sir Gaerfyrddin	Cymru	Sir Gaerfyrddin	Cymru	Sir Gaerfyrddin	Cymru	Sir Gaerfyrddin	Cymru	Sir Gaerfyrddin	Cymru
	29,956 (37.1%)	446,586 (33.6%)	29,086 (36.3%)	459,283 (35%)	29,020 (35.9%)	460,322 (34%)	28,223 (35.0%)	450,616 (33%)	28,881 (35.5%)	456,971 (33.6%)

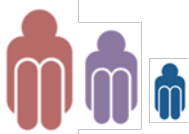
Pam y mae hyn yn bwysig

- Mae tlodi ac amddifadedd yn cael effeithiau niweidiol difrifol ar bob agwedd ar lesiant. Mae'n cyfyngu ar y cyfleoedd a'r gobeithion ar gyfer plant a phobl ifanc ac yn niweidio ansawdd bywyd teuluoedd a chymunedau
- Gall tlodi fod yn rhwystr o ran cyfrannu'n llawn at gymdeithas, ac yn rhy aml o lawer mae'n brofiad sy'n pontio'r cenedlaethau ac sy'n peri bygythiad sylweddol i lesiant cadarnhaol yn awr ac yn y dyfodol
- Roedd dwy ward yn Sir Gaerfyrddin (Tyisha a Glanymôr) ymhlith yr 20 ward waethaf ar gyfer tlodi plant yng Nghymru (y ddwy yn 41.3%) Fynhonnell: End Child Poverty, Loughborough University, 2019 - comisiynwyd gan the End Child Poverty Network

Mesurau Llwyddiant

59.5% o aelwydydd wedi eu hatal rhag mynd yn ddigartref

wedi dirywio o'r flwyddyn flaenorol (65.1%)

13.5% o'r aelwydydd mewn amddifadedd materol

Wedi gostwng o'r flwyddyn flaenorol (15.8%) 11^{eg} uchaf yng Nghymru

Fynhonnell: Arolwg Cenedlaethol Cymru

Mae bwlch o **19.7%** rhwng canlyniadau disgyblion sy'n cael Prydau ysgol am ddim a'r rheiny nad ydynt yn eu cael

(bwlch o 19% yn ystod y flwyddyn flaenorol)

Fynhonnell: StatsCymru

Egluro'r Canlyniadau

- O blith y 435 o aelwydydd yr oedd **digartrefedd yn fygythiad** iddynt yn ystod 2018/19, **llwyddwyd i atal 259 rhag mynd yn ddigartref – 59.5%**. Mae cyflwyno Credyd Cynhwysol yn dechrau cael effaith, ac mae rhai landlordiaid preifat yn gyndyn o barhau gyda thenantiaid sy'n hawlio budd-daliadau. Hefyd mae tenantiaid o'r sector preifat yn tueddu i gysylltu â'r gwasanaeth pan maent ar fin cael eu troi allan yn hytrach na phan maent yn cael rhybudd, felly mae hyn yn lleihau'r amser sydd ar gael i ymgysylltu â'r landlord i atal neu liniaru'r sefyllfa.
- Yn ôl [Arolwg Cenedlaethol Cymru](#) 2018/19, dynodwyd bod **13.5%** o'r aelwydydd oedd yn rhan o'r arolwg yn Sir Gaerfyrddin wedi'u categorio'n rhai sy'n **byw mewn amddifadedd sylweddol**, ac mae hyn ychydig yn is na chyfartaledd Cymru o 13.6% ac mae'n ostyngiad ers y flwyddyn ddiwethaf o 15.8%.
- Mae bwlch o **19.7%** rhwng y sgôr cyfartalog ar sail y 9 **canlyniad arholiad** gorau ar gyfer disgyblion Blwyddyn 11 sy'n cael **Prydau Ysgol am ddim** a'r rheiny nad ydynt yn eu cael, ac mae hyn wedi cynyddu ychydig o fwllch o 19% yn ystod y flwyddyn flaenorol. Dyma'r bwlch seithfed lleiaf yng Nghymru (6ed yn flaenorol). Fodd bynnag mae'r sgôr Prydau Ysgol Am Ddim wedi cynyddu o 307.6 i 308.1 (ond mae'r sgôr ar gyfer rhai nad ydynt yn cael prydau ysgol am ddim hefyd wedi cynyddu mwy, o 360.8 i 375.5).

Y cynnydd a wnaed

- ⊙ Rydym wedi datblygu cynllun gweithredu digartrefedd newydd a fydd yn rhoi mwy o ffocws ar atal a sicrhau bod pobl yn ymwybodol o'r angen i gysylltu â ni yn gynharach os ydynt yn wynebu problemau tai.
- ⊙ Mae tîm sydd newydd gael ei ffurfio yn darparu pecyn o gyngor a chymorth i'r holl ddarpar denantiaid er mwyn trafod eu cyfrifoldebau fel rhan o'r cytundeb tenantiaeth. Mae hyn yn cynnwys y canlynol: sut i dalu eu rhent a gwneud cais am fudd-dal. Cychwynwyd sesiynau hyfforddi lle mae darpar denantiaid sydd ar ein Cofrestr Dewis Tai yn dilyn cwrs 1 diwrnod sy'n rhoi gwybodaeth am faterion tenantiaeth yn llawer mwy manwl.
- ⊙ Ar ôl cael rhaglenni Cymunedau am Waith a Chymunedau am Waith a Mwy,
 - cafodd 589 o oedolion gymorth cyflogadwyedd - 100% yn teimlo'n fwy hyderus ynghylch chwilio am waith.
 - Cafodd 418 gymorth cynhwysiant digidol ac roedd 100% yn teimlo'n fwy hyderus wrth ddefnyddio cyfrifiadur.
 - 402 o bobl wedi ennill cymwysterau achrededig mewn cyrsiau cysylltiedig â chyflogaeth.
- ⊙ Rydym bellach yn talu i'n staff swm sy'n cyfateb i gyflog byw y *Foundation Living Wage* (lefel cyflog byw wirfoddol). Mae hyn yn effeithio ar staff sydd ar y cyflogau isaf a fydd yn cael cyflog sy'n cyfateb i £8.75 yr awr (Ebrill 2018), sy'n uwch na'r Cyflog Byw Cenedlaethol (gofyniad statudol) o £7.83 (Ebrill 2018).
- ⊙ Mae'r Biwro Cymunedol wedi helpu grwpiau cymunedol, gwirfoddol ac elusennol a mentrau cymdeithasol yn Sir Gaerfyrddin i gael cymorth, cyngor a grantiau yn gyflym. Yn ystod y flwyddyn mae 5 menter wedi cael eu creu, mae 25 o swyddi wedi cael eu creu, mae 50 o swyddi wedi cael eu diogelu, ac mae 350 o unigolion wedi cael hyfforddiant/addysg ac rydym wedi helpu (gan weithio gyda CAVS) 450 o bobl i wirfoddoli.
- ⊙ Rydym wedi bod yn ymgysylltu llawer yn ward Tyisha i wrando ar anghenion a phryderon ei thrigolion. Rydym yn y broses o weithredu prif gynllun uchelgeisiol a fydd yn rhoi sylw i anghenion yr ardal o ran y gymysgedd o dai, yr amgylchedd, a diogelwch a chyfleusterau cymunedol cyffredinol, yn ogystal â materion penodol megis ymddygiad gwrthgymdeithasol, tipio anghyfreithlon a sbwriel.

Cymeradwyo'r Hwb gwasanaethau cwsmeriaid yn Rhydaman!

Gall pobl wneud taliadau, cael cymorth i gael swyddi a hyfforddiant, cyrchu cyfleusterau digidol, cael gwybodaeth am gyfleoedd gwirfoddoli a mwy

Yr Aelod o'r Bwrdd Gweithredol
dros Gymunedau a Materion Gwledig
Y Cyng. Cefin Campbell

Cliciwch yma i gael gweld [ein cynnydd manwl](#)
o ran yr amcan hwn.